

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Barbory Stehlíkové

„Má dáti dar“

Katedra obecné antropologie
FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, Ph.D.
25. 1. 2018

Předložená diplomová práce Barbory Stehlíkové se podle autorky zabývá morálkou daru. Tento vztah, daru a morálky, je skutečně v abstraktu práce zdůrazněn, a dokonce je mu věnována samostatná kapitola. Přesto se domnívám, že to je příliš úzké vymezení toho, o čem její výzkum, úvahy, a nakonec i výsledný text vypovídají. Tím je spíše vcelku unikátní iniciativa formulovat a uvádět v život koncept žití postavený na hodnotách štědrosti a laskavosti. Dar, ekonomika daru a nová morálka jsou nástroje, které jsou tomuto konceptu uzpůsobovány. Napětí mezi tím, když se ujasňují cíle konceptu žití, a uváděním v život nástrojů, které jsou z povahy věci nedokonalé, představuje hlavní osu příběhu.

Jeden způsob, jak s tímto naložit, byl konfrontační: odhalovat, jak jsou formulace nejisté, definice v rozporu s očekáváními, role aktérů nedůsledně naplňované apod. A nutno dodat, že k tomu prvotní úvahy vedly. Mělo to svou logiku, analytička si v tu chvíli sama ujasňovala rozdíly mezi aktérským a konceptuálním významem pojmů, které se často jeví jako vytržené z antropologického slovníku. A byla v tom i jistá afektivní distance od zkoumaného prostředí. K čemu by ale byl závěr, že lidé z okolí Libora Malého, hybatele této iniciativy, nejsou dobrými antropology? Jak pak vysvětlit, že jsou ve svých snahách vytrvalí, že kvůli úmyslu uvést tento koncept v život, mění, někdo méně, někdo více, svoje životy? Analytický záměr se musel změnit a v tomto vidím největší počin autorky: vzala aktéry vážně, ač to často znamenalo opustit i těch pár jistot v porozumění tomu, co se před ní odehrává.

Konkrétně to znamenalo vzít vážně a soustředit se na spirituální inspirace Libora Malého. Ty se opírali nejen o transcendentní zkušenost, ale také o představu imanence v „nepoznané fyzice“ (s. 20), vycházející z buddhistického učení dzogčhen. To, co se snažil „hybatel“ iniciativy uvést v život a do čeho se snaží vtáhnout své okolí, je komplexní systém určující řád věcí, tedy kosmologická představa. Předávání představy se ovšem neděje na duchovní úrovni, která zůstává subjektivní, ale překládáním jejích dílčích aspektů do opatření, jak nastolit nové uspořádání vztahů mezi lidmi, které by přijetí nového řádu usnadnilo. Není proto překvapivé, že nové uspořádání se nazývá „paradigma“ a jeho bližší určení je odvozené z výše zmíněného učení jako „paradigma štědrosti a laskavosti“.

Struktura diplomové práce Barbory Stehlíkové odhaluje způsob, jímž se rozhodla vést dekonstrukci tohoto paradigmatu. Druhá kapitola se zabývá sociálním pletivem iniciativy, které zahrnuje jak samotnou organizaci činností a hierarchie, tak širší kontext podobných filantropických iniciativ, jež vykazují větší nebo menší podobnosti. Ve třetí kapitole se věnuje blíže rozboru paradigmatu jako „souboru hodnot“, z něhož vyplyne, proč právě dar (přesněji řečeno akt darování) se stane nositelem uvádění paradigmatu v život. Čtvrtá kapitola pak ukazuje, že porozumění tomu, co dar a darování znamená jako praktika není jednoznačné

(proč by mělo být?) a vyjednávání o něm nevede k souladu, ale k tříbení podnětů pro další a další aktivity společenství lidí kolem hybatele. Kapitola tak přináší hned několik, často antagonistických porozumění daru a darování. Pátá kapitola, z analytického hlediska nejdůležitější, si už etnograficky všímá toho, jak představy iniciátorů rezonují s uživateli sítě darování hearth.net a umožní autorce zapasovat tento fenomén do obecnější diskuse o ekonomických alternativách, které jdou nad rámec ekonomistických konceptů a teorií a které se vrací k pojetí ekonomie jako oikonomie (nebo humánní ekonomie). Velmi zdařilá je šestá kapitola, ve které autorka znovu shrnuje a formuluje svoje úvahy o Maussově teorii daru jako vodítka pro analýzu praktik sdílení, štědrosti a laskavosti v momentu, kdy upadá legitimita existujícího ekonomického řádu.

Finální text stále vykazuje řadu drobných nedokonalostí, kdy není na některých místech jasně odlišený původce výpovědi, zda je jí autorka nebo citovaný pramen. Některé inspirace z antropologické diskuse daru nejsou důkladně vyargumentované a ve výsledku působí rušivě. Na druhou stranu je třeba uznat, že znalost této debaty je na textu znát a viditelně autorce pomohla při ujasňování si a třídění etnografických poznatků. Práci hodnotím jako velice zdařilou a navrhuji hodnocení **výborně**.

Yasar Abu Ghosh